

نگاهی به برخی از اتفاقات فراوانی که در درون دلت رخ داده است

۸۷ فضا سازی دولت برای پیروزی در انتخابات ۸۸

نویسنده: امینی

انتصابی را در اختیار ندارد، با تمام قوا به انتقاد از عملکرد دولت و مجلس اصول‌گرا در حوزه‌های مختلف پرداخت. بخصوص عملکرد محمود احمدی‌نژاد به عنوان عالی‌ترین نشان اصول‌گرایان در حاکمیت رسمی مورد توجه جناح اصلاح‌طلبان قرار گرفت و مورد نقد و اعتراض فراوان نیز قرار گرفت. البته این تمام ماجرا نبود چرا که در درون دولت هم اتفاقات فراوانی رخ داد که به مهمترین آنها اشاره می‌شود:

عزل و نصب‌های دولتی

بدون شک امسال یکی از پرتحول‌ترین سال‌های عمر تقریباً چهارساله دولت محمود احمدی‌نژاد از نظر عزل و نصب مدیران و وزرا بود. در این سال داوود دانش‌جعفری وزیر اقتصاد از کار برکنار شد و او طی یک سخنرانی به شدت سیاست‌های اقتصادی حاکم بر دولت احمدی‌نژاد را مورد نقد قرار داده و پیش‌بینی کرد اگر با چنین وضعیتی پیش برویم، تصویر روشنی در انتظار اقتصاد ایران نخواهد بود. داوود دانش‌جعفری بعد از برکناری به یکی از منتقدان دولت نهم تبدیل شد و طی چند ماه گذشته نقدهای فراوانی را به تصمیمات اقتصادی دولت وارد کرده است. البته دانش‌جعفری تنها مقام اقتصادی دولت احمدی‌نژاد نبود که از کار برکنار شد بلکه یکی دو ماه بعد درگیری شدید بین وزیر کار و رئیس بانک مرکزی در گرفت که این درگیری نهایتاً با کناره‌گیری رئیس بانک مرکزی فیصله یافت. ماجرا از آن قرار بود که طهماسب مظاهری تابستان سال ۸۶ با شعار سه‌قفل کردن خزانه بانک مرکزی به ریاست بانک مرکزی انتخاب شد. در ابتدا بسیاری گمان کردند که مظاهری در اجرای این سیاست یعنی جلوگیری از آهنگ رشد نقدینگی و وام‌دهی فراتر از حد توان بانک‌ها جدی عمل نخواهد کرد. اما کمی بعد معلوم شد که مظاهری در اجرای این سیاست جدی است. او در اولین گام جلوی آهنگ رشد نقدینگی در کشور را گرفت و در دومین گام هم با وام‌دهی بانک‌ها خارج از توان مالی شان مخالفت کرد. اتخاذ این سیاست‌ها از همان ابتدا با مخالفت‌هایی مواجه شد. به تدریج محمد جهرمی وزیر کار در صدر مخالفان سیاست‌های پولی جدید بانک مرکزی قرار گرفت. جهرمی در جلسات هیات دولت به صراحت از سیاست‌های بانک مرکزی و شخص مظاهری انتقاد می‌کرد. اما مظاهری هم ساکت

در حالی به استقبال سال جدید می‌رویم که تحولات زیادی در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سیاست خارجی کشور رخ داد به گونه‌ای که به باور بسیاری از ناظران، تحولات رخ داده است در سال ۸۷ بر مهمترین واقعه سال جدید یعنی انتخابات ریاست جمهوری در خرداد ماه ۸۸ بسیار تاثیرگذار خواهد بود. حتی شاید بتوان گفت که تحولات ۸۷ ریشه شکل‌گیری فضای جدید سیاسی و اقتصادی در ایران ۸۸ باشد. چرا که در این سال اقتصاد ایران با نوسانات عجیب بخصوص در بخش درآمد‌های نفتی مواجه شد، کابینه دولت محمود احمدی‌نژاد با تغییرات زیادی مواجه شد به گونه‌ای که برای اولین بار یکی از کابینه‌های دولت‌های استقرار یافته در نظام جمهوری اسلامی به اصطلاح در لب مرز قرار گرفت، مهمترین برنامه اقتصادی رئیس جمهور احمدی‌نژاد مشهور به طرح توزیع یارانه نقدی به مجلس ارایه شده در عرصه سیاست خارجی هم کنش روزافزون ایران و غرب بخصوص آمریکا در روزهای گرم تابستان به اوج خود رسید، اما به تدریج فضای تنش فروکش کرد و با پایان دوران ریاست جمهوری جرج بوش و روی کار آمدن دولت باراک اوباما فصل جدید در روابط دو کشور آغاز شد. که این امر بسیاری را امیدوار کرده است اگر از فرصت جدید استفاده مناسب شود آن گاه امید به بهبود روابط تهران- واشنگتن و فرو ریختن دیوار بی‌اعتمادی بین دو کشور بیشتر خواهد شد.

انتخابات پایه تحولات

بدون شک انتخابات ریاست جمهوری دهم که در خرداد ماه برگزار خواهد شد؟ پایه تحولات سال ۸۷ شکل می‌گیرد و تقریباً تمام اتفاقاتی که در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، سیاست خارجی و فرهنگی در طول سال ۸۷ رخ می‌داد بسیاری از کارشناسان با نیم‌نگاهی به انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸ آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دادند. چرا که امسال، سال پایانی دولت احمدی‌نژاد محسوب می‌شود و سال آینده رئیس جمهور جدید به سر کار خواهد آمد. از این رو تمام جناح‌های سیاسی به تکاپو افتادند تا در سال جاری پایگاه خود را میان افکار عمومی تحکیم کرده و به تضعیف رقیب بپردازند. از همین رو جناح اصلاح‌طلب که اکنون خارج از حاکمیت قرار دارد و تقریباً هیچ منصب انتخابی و

ننشسته و تداوم سیاست‌های گذشته را باعث فروپاشی نظام اقتصادی کشور می‌دانست. اوج این اختلافات در بهار ۸۷ بود. وقتی رایزنی‌ها برای حل اختلاف به وجود آمده بین وزارت کار و بانک مرکزی به نتیجه نرسید، آن گاه جهرمی با نگارش نامه‌ای سرگشاده خطاب به محمود احمدی‌نژاد، رئیس جمهور خواستار عزل خود و رئیس بانک مرکزی شد تا بلکه بدینوسیله در سیاست‌های قفل شده بانک مرکزی گشایش حاصل شود. کار به آن جا رسید که مظاهری و جهرمی بعد از پایان جلسات هیات دولت میان خبرنگاران می‌آمدند و هر کدام به انتقاد از دیگری می‌پرداختند. در نهایت تابستان ۸۷ رئیس جمهور به نفع جهرمی رای داد و طهماسب مظاهری پس از نیم سال از مقام ریاست بانک مرکزی کناره‌گیری کرد تا مظاهری به عنوان قربانی نگاه‌های زودبازده شناخته شود. چرا که جهرمی معتقد بود سیاست‌های مظاهری باعث شده تا جریان وام‌دهی به نگاه‌های زودبازده متوقف شود و به گفته جهرمی این موضوع به بیکاری گسترده در کشور منجر شد. اما مظاهری این اتفاقات را وارد ندانست و در روز تودیع خود سخنانی بر زبان آورد که به نوعی یادآوری روز خداحافظی داوود دانش‌جعفری بود. مظاهری هم به مانند دانش‌جعفری درباره آثار سیاست‌های اقتصادی دولت نهم هشدار داد. در همین حال خود را یک ناجی معرفی کرد که با جلوگیری از آهنگ رشد نقدینگی و نیز کنترل وام‌دهی بانک‌ها، اقتصاد پریشان کشور را سر و سامان داده و مانع از فروپاشی آن شده است. مظاهری برای اولین بار اعلام کرد که اگر سیاست‌های پولی گذشته را متوقف نمی‌کرد نقدینگی کشور تا اواسط سال ۱۳۸۷ به رقم ۳۵۰ هزار میلیارد تومان می‌رسید و این یعنی اینکه طی تنها یک سال نقدینگی در کشور باز هم به دو برابر می‌رسید.

به گفته مظاهری در دولت نهم رشد نقدینگی یک امر حیرت‌آور و بی‌سابقه‌ای بوده است به گونه‌ای که طی تنها دو سال نقدینگی کشور از ۹۰ هزار میلیارد تومان به ۱۸۰ هزار میلیارد تومان رسیده است و اگر آهنگ رشد نقدینگی کنترل نمی‌شد، در تابستان ۸۷ با نقدینگی وحشتناک ۳۵۰ هزار میلیارد تومان مواجه می‌شدیم.

پایان مجادلات در تیم اقتصادی و آغاز مباحثات در تیم سیاسی دولت

به این ترتیب مظاهری از کرسی ریاست بانک مرکزی خداحافظی کرد و آن را به محمود بهمنی یکی از معاونان خود سپرد. البته پایان مجادلات در تیم اقتصادی دولت با آغاز مباحثات در تیم سیاسی دولت همراه شد. چرا که در بحبوحه‌ی چنین بخش‌هایی از احتمال عزل مصطفی پورمحمدی وزیر کشور سخن به میان آمد و بالاخره بعد از گمانه‌زنی‌های فراوان شایعات به واقعیات پیوست و پورمحمدی هم صندلی وزارت کشور را خالی کرد و آن را سرپرست این وزارتخانه یعنی سید مهدی هاشمی سپرد. از آن زمان تا چهار ماه پس از این ماجرا وزارت کشور ایران یکی از تاریخی‌ترین و پرحادثه‌ترین دوران خود را از سر گذراند و داستان وزارت کشور از

مرزهای ایران عبور کرد و آوازه جهانی پیدا کرد. چرا که بعد از اینکه معلوم شد مجلس با وزارت مهدی هاشمی موافقت نخواهد کرد، محمود احمدی‌نژاد یکی از مقامات اصلی دولت یعنی علی کردان قائم مقام وزیر نفت را به عنوان وزیر پیشنهادی کشور به مجلس معرفی کرد و مجلس هم پس از بحث‌های فراوان به علی کردان رای اعتماد داد. رای اعتماد مجلس به علی کردان اعتراض زیادی را برانگیخت چرا که علی کردان در جلسات کمیسیون‌ها و جلسه علنی رای اعتماد خود را با عنوان دکتر علی کردان و استاد حقوق دانشگاه معرفی کرد و این در حالی بود برخی از نمایندگان به اصالت مدرک دکتری او شک داشتند. با این وجود کردان از سد رای اعتماد مجلس گذشت و ردای وزارت کشور ایران را به تن خود کرد. اما این ردا چندان به تن او باقی نماند. چرا که کمی بعد معلوم شد که مدرک دکتری علی کردان - که مدعی بود آن را از دانشگاه آکسفورد اخذ کرده است - اصالت ندارد و او در این زمینه خلاف واقع گفته است. بحث خلاف واقع گویی‌های علی کردان به قدری گسترده شد که حتی توجه مهمترین رسانه‌های جهانی را نیز به خود جلب کرد. بالاخره در اوایل پاییز مجلس وارد عمل شد و با ارایه طرح استیضاح علی کردان به خاطر خلاف واقع گویی و ارایه مدرک قلابی به مجلس فرا خوانده شد و آن جا بود که علی کردان اعلام کرد دست کم ۳۰۰ هزار اخبار اینترنتی درباره مدرک تحصیلی او منتشر شده است. با این وجود مجلس توضیحات کردان را قانع‌کننده تشخیص نداد و ناچار رای اعتماد خود را پس گرفت تا به این ترتیب علی کردان دهمین وزیری باشد که از کابینه ۲۱ نفره محمود احمدی‌نژاد خداحافظی کرد و علی لاریجانی به نمایندگان هشدار دهد در طرح استیضاح وزرا احتیاط کنید چرا که اگر یکی از وزرا به هر دلیلی از کار برکنار شود آن گاه طبق اصل ۱۳۶ قانون اساسی، کابینه رییس جمهور از حد نصاب خواهد افتاد و او ناچار خواهد بود برای کل کابینه از مجلس تقاضای رای اعتماد کند. لاریجانی گفت که صلاح نیست. دولت در سال پایانی خود از حد نصاب بیفتد. بنابراین بهتر است هم دولت محترم و هم مجلس محترم به صیانت از کابینه بپردازند تا بی‌جهت برای ثبات سیاسی کشور مساله ایجاد نشود. البته کمی بعد صادق محصولی - که در حال حاضر به مرد میلیاردر کابینه مشهور شده است - به عنوان وزیر پیشنهادی کشور به مجلس معرفی شد و او تنها با اختلاف یک رای به عنوان وزیر جدید کشور معرفی شد تا به این ترتیب داستان تغییر و تحولات دولت در سال ۸۷ به پایان برسد. داستانی که اگر ادامه پیدا می‌کرد معلوم نبود به چه سرانجامی می‌رسید. اما همان گونه که علی لاریجانی تذکر داده بود مجلس و دولت در صیانت از کابینه تلاش نشان دادند و سرانجام سال ۸۷ را از سر گذراندند.

رابطه با آمریکا محور سیاست خارجی ۸۷

اما بحث رابطه ایران و آمریکا در سال ۸۷ به عنوان محور سیاست خارجی سال ۱۳۸۷ شناخته می‌شود. بخصوص اینکه در تابستان ۸۷ موج التهابات در روابط

ایران و آمریکا فروکش کرد و جرج بوش رییس جمهوری که بیشترین تهدیدات درباره احتمال به کارگیری نیروی نظامی علیه ایران را به کار برده بود، سرانجام کوتاه آمد و در آخرین ماه‌ها از دوران ریاست جمهوری‌اش حتی نماینده‌ای را به مذاکرات هسته‌ای ایران و غرب فرستاد تا برای اولین بار ایران و آمریکا در باب مذاکرات هسته‌ای مستقیماً رو در روی یکدیگر قرار بگیرند. این در حالی بود که باراک اوباما هم مرتب وعده می‌داد اگر به عنوان رییس جمهوری آمریکا برگزیده شود به سمت گفت‌وگو مستقیم با ایران حرکت خواهد کرد. امری که به وقوع پیوست و به محض اینکه باراک اوباما به کاخ سفید رفت و زمام ریاست جمهوری آمریکا را در دست گرفت برای ایرانیان پیام فرستاد که مشتهای گره‌کرده خود را علیه آمریکا باز کنند و راه دوستی در پیش بگیرند. البته که مقامات ایران بخصوص محمود احمدی‌نژاد از چراغ سبزیهای باراک اوباما استقبال کردند و آمادگی خود را برای مذاکرات عادلانه اعلام داشتند.

بازنگری طرح امنیت اجتماعی

اما دستور بازنگری از طرح امنیت اجتماعی از آخرین اتفاقاتی بود که در دولت نهم رخ داد تا به این ترتیب دولت احمدی‌نژاد با دادن یک وعده خوش به طبقه جوانان با سال ۸۷ وداع و از سال جدید استقبال کند. دستوری که برخی آن را بی‌ارتباط با انتخابات ریاست جمهوری سال آینده نمی‌دانند. ماجرا از آن قرار است که سه سال پیش نیروی انتظامی با دستور مستقیم محمود احمدی‌نژاد مأموریت یافت با جوانان دختر و پسر بدحجاب و بدپوشش در سطح خیابان‌ها برخورد انتظامی کنند.

در سال اول از این دستورالعمل با عنوان طرح مبارزه با افراد بدحجاب و بدپوشش یاد می‌شد. و سپس طرح مقداری گسترش یافت و به نام طرح مقابله با اراذل و اوباش مشهور شد و کمی بعد هم در وزارت کشور اول دولت احمدی‌نژاد و با موافقت نیروی انتظامی ماشین‌های گشت مشهور به ارشاد در میدان و خیابان‌های پایتخت و شهرهای کشور مستقر کرد و جوانان دختر و پسر بدحجاب را توقیف و به اداره منکرات معرفی می‌کردند و یا احیاناً برای تعیین مجازات به مراجع قضایی معرفی می‌شدند. در بخش مقابله با اراذل اوباش هم نیروی انتظامی شبانه به محلاتی که افراد مشهور به اراذل و اوباش در آن جا سکوت داشته یا پرسه می‌زدند، حمله می‌کرد و آنان را بازداشت می‌کرد و در محلات شهر می‌گردانند. در مواردی تعدادی از این افراد هم اعدام شدند که صحنه‌هایی از آن هم در تلویزیون به نمایش درآمد. اجرای این طرح امنیت اجتماعی به این شیوه به تدریج انتقاداتی را به دنبال داشت اما هم دولت و هم نیروی انتظامی تا یک ماه پیش از این طرح دفاع می‌کردند و آن را منطبق با موازین قانونی می‌دانستند. با این وجود کمی بعد از اینکه صادق محصولی به وزارت کشور رسید از احتمال بازنگری در طرح امنیت اجتماعی سخن به میان آورد که البته بلافاصله با واکنش سردار رادان جانشین فرماندهی نیروی انتظامی مواجه شد. رادان تأکید کرد طرح امنیت اجتماعی نه کم‌رنگ و نه تعطیل خواهد شد بلکه با قوت تمام تداوم پیدا خواهد کرد. در این جا بود که احمدی‌نژاد با صدور دستوری به وزیر کشور اعلام کرد که در طرح امنیت اجتماعی بازنگری شود. وزیر کشور هم به فاصله ۴۸ ساعت از این دستور یعنی در تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۸۷ اعلام کرد شرح وظایف ستاد صیانت از حریم امنیت عمومی و حقوق شهروندان به تصویب رسیده است و نهادهای ذی‌ربط از جمله نیروی انتظامی موظف به رعایت آن هستند.

بنابراین دولت در آخرین ماه‌های عمر خود از یکی از مهمترین برنامه‌های اجتماعی‌اش یعنی طرح مقابله با جوانان دختر و پسر بدحجاب و بدپوشش تا حدودی کوتاه آمد و دستورالعمل جدیدی را صادر کرد که براساس آن برخی سختگیری‌هایی را که طی سه سال گذشته از بخش اجتماعی اعمال شده بود، آسان‌تر کند.